

AMERIŠKA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

DOMOVINA

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

AMERICAN HOME

CLEVELAND 3, O., WEDNESDAY MORNING SEPTEMBER 15, 1943

LETO XLVI. — VOL. XLVI.

Nemci pritiskajo z vso silo na našo armado v bojih za Salerno

Eisenhower je z vso naglico poslal na pomoč ladje in letala. Osmo angleško armado hiti na pomoč stiskanim ameriškim četam.

PRI ZAVEZNIKIH JE ŽE 77 ITALIJANSKIH BOJNIH LADIJ

Gl. stan zaveznikov v Afriki, 14. sept. — Sveža in močna napadna vrvila zaveznikov v boj na 24 milj dolgi in 7 milj široki fronti pri Salerno pod Neapljem, da ustavijo strahovite napade nemške armade, kateremu pritisku so se morali ameriške čete na nekaterih točkah že umakniti.

V Sredozemskem morju kar milijoni ladij, ki s polno paro vozijo napred na to bojišče. General Eisenhower osebno dirigira boj in strategijo.

Nemci se bore skoro obupno proti vrzeli dve mehanizirani diviziji in eno divizijo pehote v ta kritični boj. Zaenkrat sicer še ni nobene nevarnosti, da bi se nemški Amerikanci umaknili s zasedenega obrežja.

Osmo angleško armado, ki je vzhodnem obrežju Italije proti severu, je oddaljena nekaj 100 milj od tega bojišča, da bi odzvela na nemški napad, da bi odzvela na nemški napad, da bi odzvela na nemški napad.

Glavni stan poroča, da se Nemci s pravo obupnostjo napadajo na položaj 5. ameriške armade.

Nemci imajo boljše pozicije, saj posedujejo višine okrog priobale Salerna, dočim se mora ameriška armada zaletavati v ravnino. V tej vojni ni zavezniška armada natekla še nikjer na ta bojišče.

Poročila trdijo, da vsipljejo Nemci sveže divizije iz Francije v Italijo. Nemci trdijo, da so bili vrženi Amerikanci v njih poziciji in da je nekaterim ameriškim enotam že odrezana pot do morja in za umik.

Ameriške bojne ladje bruha-je težke izstrelke v nemške lina-rije, ki se ne daled ob obrežja. Tan-ladij, en nosilec letal, osem kri-žark, 27 rušilcev in 19 podmor-nic.

Italijanski fašisti so zopet dvignili glave, dočim se vojaštvo upira Nemcem

London. — Radio iz Alžira po-roča o političnih bojih v Rimu vojaštvom, dočim poroča nem-ški radio, da je prišel fašizem pod vodstvom Mussolinija zo-lati na krmilu v Italiji. Musso-lini da bo reorganiziral itali-jansko armado, preklical pre-gate zavezniki in odstavil iz vseh italijanskih mest se-poroča o spopadih med itali-janskim in nemškim vojaštvom, kar tudi po raznih krajih na-Balkanu. Krvavi boji so bili v-Belgradu in v Črni gori se bje-2.000 italijanskih vojakov proti-Nemcem.

Iz Švice poročajo, da so ita-lijanski fašisti zopet oblekli čr-tilašči. Med fašisti in pro-letariji je prišlo do bojev v-Milanu, Turinu in Bologni. To-pomaga so fašisti, ker jim-časopisje zopet izhaja. Nemci

Mornar Butala ubit

Še v februarju je dobila Mrs. Frances Lipold iz 1001 E. 72. Place poročilo, da pogrešajo nje-nega brata Stefana Butala, ki je sluzil kot kurjač pri mornarici. Zdaj je dobila pa ponovno sporo-čilo, da je bil brat ubit v akciji. Star je bil 54 let in se je naha-jal več kot 30 let v Ameriki.

Prej je vedno delal kot kurjač na jezerskih parnikih. Nekaj ča-sa je živel v Clevelandu, pozne-je se je preselil v Milwaukee. Ko je šla Amerika v vojno, se je udinjal pri mornarici kot kur-jač. Tukaj zapuša sestro Fran-ces in brata Jožeta, v Coloradi sestro Agnes, v starem kraju pa brata in sestre. Družina je do-ma iz Petrove vasi, fara Černo-melj.

Za pokojnim bo darovana v-petek ob 6:30 v cerkvi sv. Vida maša zadušnica.

Gostje na predstavi slik

Anton Grdina sporoča, da se bodo udeležili nocojšnje slikovne predstave v SDD na Waterloo Rd. tudi delegati iz Kanade, ki se vračajo iz hrvaške konvencije. Med temi se nahajajo tudi sorod-niki žitkove in Grdinove druži-ne, zato so vabljeni k predstavi rojaki in rojakinje iz Preserja, da se z njimi srečajo. Vabljeni so tudi Hrvatje. V njih družbi se nahaja tudi delegatinja Pave-lič. Predstava bo točno ob osmih zvečer.

Na oddih v Wisconsin

Anthony J. Osredkar iz 1203 Norwood Rd. se nahaja za par tednov v Sanborn, Wisconsin, kamor je šel obiskat svoje star-še, brate in sestre, ki imajo zdaj tam svojo lepo farmo. Pred leti so vsi živeli tukaj v Clevelandu.

Naši vojaki

Frank Paulin, sin poznane družine Mr. in Mrs. Frank Pau-lin, ki vodijo gazolinsko postajo na vogalu St. Clair in 61. ceste, je bil te dni povišan v naredni-ka, ravno ob devetih mesecih vo-jajske službe. Frankie služi pri topničarjih in njegov sedanji na-slov je: Sgt. Frank Paulin, 35523207 Service Battery 370th F. A. Bn, APO 449, Shreveport, La.

Anton Seday iz 709 E. 157. St. je prišel domov na kratak do-pust, da vidi svojega sina. Vrniti se je pa že moral nazaj v tabo-rišče Grant, Ill.

Iz Kentucky se je oglasil vo-jak Max F. Traven, bivši glav-ni pomožni tajnik Slovenske dobrodelne zveze. Naroča po-zdrave vsem prijateljem in znanecem. Zdaj je izdelal "re-

Nemci so zasedli Vatikan?

BERN, Švica. — Z itali-ske meje prihajajo poro-čila, ki zatrjujejo, da so se nemški parašutarji spusti-li v Vatikan in pristali na Petrovem trgu. Papež Pij XII. da je faktično ujetnik nemškega feldmaršala Kes-serlinga.

Smrt rojaka v Kanadi

Frank Marolt nam poroča iz Creighton Mine, Ont., da se je 3. septembra smrtno ponesrečil v Coniarum Mine, Timmins, Onta-rio, rojak Andrej Kotnik, doma iz vasi Laze pri Starem trgu. V nedeljo 5. septembra so ga polo-žili k večnem počitku na katoli-ško pokopališče v Timmins, Ont.

Star je bil 48 let ter zapuša v stari domovini hečko, brata, štiri sestre in veliko sorodnikov, nekeje v Pennsylvaniji pa brata Johna. V Kanadi pa žaluje za njim bratranec Frank Baraga in številno prijateljev.

Kako zelo priljubljen je bil ranjki, je pokazal njegov zadnji spoved, katerega se je udeležilo poleg velikega števila lokalnih prijateljev, tudi prijatelji iz drugih krajev, par sto milj od-daljenih.

Naj počiva mirno v kanadski zemlji in večna luč naj mu sve-ti.

Tečaji za angleščino

V ponedeljek 4. oktobra bodo prišli v Norwood javni knjižni-ci na Superior Ave. s poukom v angleščini in o državljanstvu. Pouk bo vsak dan od ponedeljka do četrta in sicer od 1 do 3 po-poldne. Poučevala bo vsem po-znana učiteljica Mrs. Mabel Mc-Carthy. Pouk je popolnoma brezplačen in vsak, ki ga zanima, je dobrodošle. Vpišete se lahko v ponedeljek 4. oktobra, ali nasled-nje dneve v gori omenjeni knji-žnici. Kdor ima čas ob popol-nednevih, naj ne zamudi te ugodne prilike, da si poveča svoje znan-stvo.

Poziv SANS-u in na znanje javnosti!

Podpisana člana SANSa želita podati naslednjo izjavo: Na seji SANSa dne 21. avgusta 1943 sva slišala celo vrsto napačnih informacij od navzočih, zlasti iz ust predsednika SANSa. Samo tako se je moglo zgoditi, da sva še ostala člana SANSa ter glasovala za to, da se da tisočak (Adamičevemu) Jugosl. odbo-ru, kakor tudi za to, da se delegirata v ta odbor kot zastopnika SANSa dva nadaljnja delegata: Mrs. Prislant in Rev. Urankar.

Kako zelo krive so bile informacije, ki sva jih dobila na zgo-raj omenjeni seji, naju je kmalu potem prepričal Louis Ada-mič s svojim pisanjem v listu "Jugoslavia," "The Harper's Magazine" in "The Bulletin for the Yugoslav Unity."

Vsi ti spisi kažejo nad vse jasno, da vsa Adamičeva akcija na političnem polju ni nič drugega ko gladitev poti za pohod ko-munizma v starem kraju, kakor tudi tu med nami v Ameriki. Ra-zume se pa, da midva ne moreva in nočeva gladiti poti komunizmu.

Zato zdaj javno zahtevamo:

1. da SANS takoj pretrga vse stike z Adamičevim odborom za "Jugoslovansko edinstvo";
2. da SANS zahteva nazaj tisočak, ki je bil že izročen iz SANSove blagajne v blagajno Jugoslovanskega odbora;
3. da SANS odpove Adamiču častno predsedstvo SANSa;
4. da se SANS vrne k nalogam, ki jih je prejel od Sloven-skega Narodnega Kongresa v Clevelandu z dne 7. in 8. decem-bra 1942.

Le pod temi pogoji bova mogla obdržati svoja mesta v SANSu. Ako bi SANS v najkrajšem času ne podvel korakov, da se zgorajšnje zahteve izvedejo, izjavljava, da bova ne samo sama primorana, da se zahvaliva za svoji mesti v SANSu, ampak bova tudi imela neprijetno dolžnost, da javno pozoveva ostale narodno ču-teče člane SANSa, ožjega in širšega odbora, zlasti pa vse katoli-ško orientirane, da z nama vred zapuste svoja mesta v SANSu.

Za vse posledice, ki utedejo iz tega nastati, smatrava za od-govornega gospoda Adamiča in vse tiste, ki napravljajo vtis, da so postali slepo orodje v njegovih rokah. Naša sloga se je začela rušiti od te strani.

RT. REV. J. J. OMAN,
REV. A. URANKAR OFM.

RUSI SO VZELI BRIJANSK

London, 14. sept. — Ruske če-te so sinoči udrele v najmočnej-šo nemško postojanko Brijansk, na katerem je bila naslonjena nemška osrednja in severna fronta vse do Smolenska.

Nemci so imeli Brijansk v posesti od oktobra 1941 in zdaj sami priznavajo, da so mesto izpraznili. Splošno je mnenje, da se Nemci ne bodo mogli ustaviti pred reko Dnjeper in sicer na njenem zapadnem bre-gu.

Toda ker so Nemcem na raz-polgo samo trije mostovi pri Dnjeperopetrovsku, imajo Rusi upanje, da bodo dobili v pest mnogo Nemcev na vzhodnem bregu Dnjepra.

Druge ruske armade prodi-rajo še vedno v naglem tempu proti Kijevu, glavnemu mestu Ukrajine. Glavni cilj Rusov je zdaj Nežin, odkoder je samo še 72 milj do Kijeva. Rusi so od-daljeni samo tri milje od Ne-žina.

Še na mnoga leta!

Svojemu priljubljenemu duhovnemu vodji, č. g. Mi-lanu Slajetu, želimo k nje-govemu rojstnemu dnevu vse najboljše ter mu kličemo: Še na mnoga leta zdrava in sreča!

Članice
Slovenske ženske zveze.

Vehovec zahteva nižjo prevoznino na ulični

Mestni odbornik Anton Vehovec je vložil v zbornici resolucijo, ki zahteva nižjo prevoz-nino na ulični železnici in sicer 8 centov v gotovini, ali 7 list-kov za 50 centov. Sedaj je vož-nja 10 centov v gotovini, ali 6 listko za 50 centov.

Šolarji bodo raznašali vojno knjigo št. 4

Lokalni urad za kontrolo cen naznanja, da bodo šolarji raz-našali vojno knjigo št. 4 in si-ker med 25. in 30. oktobrom. Skušali so dobiti 2.000 oseb, ki bi se priglasele prostovoljno, toda ni bilo odziva, zato bodo opravili delo šolarji.

Bombe bodo deževale v tork na mestni stadion

Kemična vojaška edinica bo vprizorila prihodnji torek zve-čer v mestnem stadionu v Clevelandu pravcati vojno. V stadionu bodo zgradili nekako vas in to vas bodo napadli tan-ki in druge mehanizirane edini-ce, letala pa bodo metala na "vas" prave zažigalne bombe. Ta vojaška edinica je priredila enake predstave že v 130 ame-riških mestih, da dobi narod ne-koliko pojma, kaj se godi na frontih. Vstopnine ne bo nobene.

Bolnik se zahvaljuje

Ignac Slak, ki se nahaja v State Hospital, se zahvaljuje za obiske in darila Alois Sternadu, Joe Mlakarju, Frank Grudnu in Frank Ivančiču. Priporoča se tudi drugim, da ga ob priliki ob-iščejo, jim bo prav hvaležen.

Pozdravi iz Michigana

Antonija Keglavič iz 4826 Green Rd., Warrensville Heights, O. pošilja pozdrave iz Michi-gana, kjer je obiskala razne kra-je, kot Detroit, Escanaba in Mackinac otočje.

Kongres bo začel danes s zasliševanjem, če je treba rekrutirati očete

Washington. — Takoj, ko je začel kongres s zasedanjem, je začel z delom, da preišče, v ko-liko je potreba klicati v arma-do družinske očete. V ponde-ljek bo poklican na zaslišanje general Marshall, načelnik ge-neralnega štaba, ki bo pričal pred skupnim senatnim in po-slanskim vojaškim odsekom.

K zaslišanju bo klica n po-možni vojni tajnik Patterson, admiral King in drugi. Sena-tor Reynolds, načelnik senatne-ga vojaškega odbora, je rekel, da zbornica ne bo debatirala o predlogu senatorja Wheelerja, naj se odloži rekrutiranje dru-žinskih očetov do 1. januarja, dokler ne bo zaslišan general Marshall, ki bo povedal, če je neobhodno potrebno, da se kli-če pod orožje družinske očete.

Nemci mobilizirajo 60 let stare

Stockholm. — Nemci so po-klicali v vojaško službo moške v starosti od 50 do 60 let. Nemško časopisje pozivlje vse moške, ki so bili rojeni v letih med 1884 do 1893, naj se javijo v drugi po-lovici septembra pri svojih poli-cijskih stanicah. Hitler mora najti nadomestilo za italijanske čete po Balkanu in Franciji.

30 dnevnica

V četrtek ob pol sedmih bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pokojnega Stanley P. Ko-shaka, ki je padel v boju za do-movino v Severni Afriki.

Šesta obletnica

V četrtek ob 8:30 bo darova-na v cerkvi sv. Vida maša za po-kojnim Johnom Možina v spo-min 6. obletnice njegove smrti.

Za gospodinje

Šolski odbor nudi dekletom in ženam v Clevelandu brez-plačne tečaje, pri katerih se lahko mnogo nauče v gospo-dinjstvu. Ako se jih zbere sku-pina, večja ali manjša, pa bo prišla učiteljica, Mrs. Roxanna Brannan, in jih učila. Pouk bo dala v sledečem:

1. Prehrana za družino.
2. Nega otrok.
3. Dekoracija in oprema hi-še.
4. Obleka: kakšno izbrati, kako skrbeti zanjo itd.
5. Zdravje v družini.
6. Gospodinjstvo v sploš-nem.
7. Družinsko življenje in zdravje.

Ako se zbere nekaj žensk na domovih, v šolah, v klubih, centrih, ali sploh kjer hočejo, in ako žele dobiti nekaj korist-nega znanja, naj pokličejo Mrs. Brannan, telefon CHERry 3660 in takoj se bo odzvala. Vse, kar mora vedeti gospodi-nja, bo lahko zvedela in se na-učila pri teh tečajih.

To je popolnoma nova po-strežba, ki jo nudi šolski od-bor s pomočjo ekonomskega oddelka države Ohio.

Kot rečeno, pouk je popol-noma brezplačen. Samo, ka-dar je pouk v kuhji, je treba plačati za živila. Pouk je vse-lej samo čez dan.

Z VOJNIMI BONDI POMAGATE K ZMAGI!

"AMERIŠKA DOMOVINA"AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

(JAMES DEBEVEC, Editor)

6117 St. Clair Ave. Henderson 0628 Cleveland 3, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays**NAROČNINA:**Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25
Za Cleveland in Euclid, po razpisalnicah: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50,
četrt leta \$2.00
Posamezna številka, 3c**SUBSCRIPTION RATES:**United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months,
\$2.00 for 3 months
Single copies, 3cEntered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at
Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 217 Wed., Sept. 15, 1943

Nevaren optimizem

Čim se je zanesla novica, da je Italija položila orožje ter se brezpogojno vdala zaveznikom, so se oglasili optimistično razpoloženi ljudje: "Nu, zdaj bo pa kmalu konec vojne. Morda že pred božičem," itd.

Tozadevna ugibanja so sicer človeška in razumljiva, toda kljub temu zelo nevarna. Tako mnenje utegne namreč povzročiti reakcijo morale tako na bojni kakor na domači fronti, s čemer bi se brezpotrebno podaljšalo vojno. Tako naziranje bi dalje zavrla produkcijo orožja in vseh ostalih vojnih potrebščin, brez katerih naše čete ne morejo vzdržati v vojni, tem manj jo zmagovito zaključiti.

Predsednik Roosevelt je v svojem zadnjem radio-govoru svaril publiko pred prevelikim in neupravičenim optimizmom ter ponovno naglašal, da je pot, ki leži še pred nami, silno strma in trnjeva. Tozadevna svarila niso gola propaganda, temveč vsebujejo trda in mrzla dejstva, ki jih mi v našo lastno nevarnost ignoriramo.

Čemu je, kljub vsem svarilom, toliko ljudi tako trdno prepričanih, da je konec vojne pred vrati, zlasti kar se tiče vojne v Evropi?

Res je možnost, da se utegne skleniti še pred božičem te ali one vrste politično kupčijo. Tako kupčijo bi se moglo uveljaviti že pred šestimi meseci, ko si je Hitler na vse kriplje prizadeval, doseči kompromisni mir. Toda njegovo prizadevanje mu ni uspelo, ker zavezniki niso hoteli razpravljati z njim. Danes je možnost razpravljanja in pogajanja med Hitlerjem in zavezniki še manjša kakor je bila tedaj razen, če bi bil tudi Hitler pripravljen k brezpogojni predaji.

Toda močni in oblastni nemški militaristi, industrialci in junckerji so pripravljeni vsak trenutek odkrižati se Hitlerja, čim se jim ponudi prilika pogajanj z zavezniki.

Dalje je možnost, da bodo interesi Nemcev, ko bo izvedenih na njihova mesta še nekaj silnih bombnih napadov, zahtevali takojšnje uveljavljenje premirja, čeprav bi moralo biti to premirje brezpogojno. K temu jih silni želja, da rešijo nemško armado, industrijo in nemško ozemlje pred nadaljno destrukcijo ter da preprečijo v deželi revolucijo, ki bi po metla z njihovo lastno oblastjo in močjo.

Takšna politična kapitulacija utegne priti brez dokončnega uničenja nemških oboroženih sil. To se je primerilo v Nemčiji tudi pred zaključkom prve svetovne vojne. Dalje je možno, da nemške armade kratkoma odpovedo, ko bodo izprevideli, da je vsaka borba zaman.

Toda vse to so le ugibanja, ki se bodo morda uresničila ali pa tudi ne. Hitlerju so njegovi "prividi" napovedali, da se bo Rusija pod nemškim pritiskom zlomila, in v igri na to karto bo sedaj poražen, ako ga mi sami ne rešimo z enako usodno pogreško svojih optimističnih domnev, da se bodo Nemci naveličali vojne, dočim bi v resnici spoznali — toda prepozno — da temu ni tako.

Ker pa zmag ni mogoče izvajati z ugibanji, bi bilo od zaveznikov skrajno nespametno računati na politično kapitulacijo Nemcev, preden bodo slednji vojaško premagani. Predsednik Roosevelt in angleški premier Churchill računata samo na totalno zmago z orožjem v roki, kar je najboljši račun, ki se je tudi v Italiji sijajno obnesel.

Ako si ogledamo položaj s čisto vojaškega vidika, bomo ugotovili, da je ideja o končnem nemškem porazu tekom nekaj tedno ali mesecev naravnost fantastična. Ako je mogoče troje nemških divizij v Siciliji, kjer so bile ceste v silno slabem stanju in kjer niso imeli Nemci skoro nobene zračne sile, zadržavati naše in angleške čete mesec dni, kako dolgo bo torej trajalo, preden pobijemo in uničimo 300 nemških, z letalsko silo podprtih divizij na njihovem lastnem ozemlju.

Naš dolar bo osvobodil svet

Vsak, ki zna šteti do pet, bo potrdil, da bo zmagal v tej totalni vojni samo tisti, ki bo imel denar za vzdrževanje svojih armad. In denarja nima nihče toliko kot ga ima ameriški narod, torej — zmaga bo naša. Na to ne računamo samo mi v Ameriki, ampak na to računajo tisti milijoni onih narodov, ki so danes na križ pribiti in opljuvani od nemških rabljev. Ti narodi stavijo vse svoje upanje za odrešenje in svobodo na nas Amerikance.

Naša vlada bi lahko šla in nam vzela vse, kar premoremo ter porabila za vojno. Pustila bi nam le toliko, da bi si lahko kupili skorjico kruha. Kam bi se mogli pritožiti? Nikamor!

Toda naša vlada tega ne stori, in tudi ne bo storila, dokler se prostovoljno odzivamo njeni prošnji, naj ji POSODIMO denar na dobre obresti in na varno investicijo v obliki vojnih obveznic. Nespameten je vsak, ki ima denar, pa ga ne posodi vladi na najboljšo varnost na svetu. Vprašajmo se samo to: koliko bo vreden naš denar, ako izgubimo to vojno? Niti facka ne! In kdor misli, da bomo dobili to vojno brez denarja, je blazen. Zato — dajmo, posodimo vladi, saj bomo s tem koristili svoji novi domovini in sebi. Denar nam bo nosil lepe obresti in nekega dne nam bo ta denar zelo zelo prav prišel. Vsak razpoložljiv cent naj gre v vojne bonde!

Louis Adamič in bivši minister Snoj

P. Bernard Ambrožič OFM

II.

Adamič pripoveduje v "Harper's Magazinu," da mu je Snoj večkrat zatrejal! Ne zastopam v Ameriki le kake posamezne stranke, ampak ves narod. To, da se je zdelo Adamiču sprva popolnoma sprejemljivo, toda pozneje je spoznal, da Snoj "ni položil predenj vseh kart." Adamič je celo uvidel, da je Snoj kljub svojem drugačnemu zatrdjevanju v prvi vrsti — klerikalec!

Kako je Adamič to spoznal? Prvič iz tega, ker mu je Snoj veliko pripovedoval o slovenskih "klerikalcih" ter razlagal njihove uspehe v prid narodu. Drugič pa iz tega, ker Snoj ni hotel dati zadostne veljave partizanom. Vrh tega mu je Snoj pravil, da je doma za enkrat strankarska politika šla na počitnice.

Adamiču ne eno ne drugo ni bilo všeč, zato je polagoma spoznal, da ali Snoj noče vsega povedati, ali je pa v zmoti glede resničnega stanja v domovini. Pa je Adamič vendar še hotel "to keep an eye on him."

Adamič je samo enkrat nekoliko povohal v Slovenijo in Jugoslavijo pred desetimi leti in si površno ogledal razmere, pa je kar kmalu "ujel" Snoja v besedi, dasi je bil Snoj vse življenje v Sloveniji in je prišel v Ameriko v svojstvu jugoslovanskega ministra! Iz tega seveda sledi, da je Adamič neprimerno bolj "kvalificiran," da daje Ameriki informacije, kot kak jugoslovanski minister.

Adamič je v vsem svojem prejšnjem "informiranju" Amerike pokazal, da je o resničnih razmerah v Sloveniji le prav površno poučen. O velikem preporodu naroda od katoliških shodov sem, pod vodstvom mož kot so bili Mahnič, Jeglič, Krek, Žitnik in cela vrsta drugih, je jako malo vedel, povedal pa še veliko manj. Snoj ni bil odgovoren na to, če so bili ti ljudje duhovniki, in so z njimi mnogo mnogo delali za narod tudi svetni "klerikalci." Vsesplošni napredek naroda pod vodstvom teh in takih mož, kljub neprestanemu boju z nemškim pritiskom pod Avstrijo, ni Adamič še nikoli nič napisal. Da je bila na primer prva zares slovenska gimnazija pod Avstrijo Jegličeva gimnazija v St. Vidu nad Ljubljano, tega Adamič niti sedaj menda še ni vzel na znanje. O silnem napredku slovenske knjige pod vodstvom "klerikalcev" in še vse polno takih reči najbrž še danes Adamiču ni prišlo nič do zavesti. Da so "liberalci in progresivci" na kulturnem, gospodarskem in političnem polju lezli počasi na dan šele za "klerikalci," te in take reči niso šle in ne gredo Adamiču v račune.

In ko mu je skušal Snoj to dopovedati in ni mogel reči v opreki z zgodovinsko resnico, da je bilo ravno narobe res — je Adamič "spoznal," da je Snoj klerikalec in da ne zastopa vsega naroda! Zato je rajši šel k liberalcem in progresivcem med pobeglimi Slovenci v New Yorku ter poslušal njihovo storijo. Ti so mu znali vse kaj drugega povedati. Potem se je vrnil k svoji pisalni mizi, si zapisal njihovo pripovedovanje in zdaj beremo o Korošču in celi Slovenski Ljudski Stranki v "Harperju" vse kaj drugega kot tisto, kar je Snoj povedal. Očividno so bili "liberalci in progresivci" zastopniki vsega naroda — v Adamičevih očeh! Ti so bili sicer "biased," toda bil je "a frank bias!" Torej!

Glede politike v starem kraju "na počitnicah" je bil Adamič po Snoju brez dvoma bolje poučen ko samo s Snojevimi besedami. Imel je v rokah poročila o Narodnem Svetu, ki se je tik pred izbruhom vojne osnoval pod Natlačenovim vodstvom in so bile v njem zastopane vse stranke razen komunistov. Imel je v rokah tudi poročila o ustanovitvi Slovenske Zveze že pod laško okupacijo. Tudi ta je obsegala in še danes najbrž obsega vse stranke razen komunistov. Tudi je Adamič vedel o pripravah te organizacije, ki naj bi ob svojem času organizirala oborožen odpor. O partizanskem odporu vesti niso prišle takoj prve mesece in je torej govoril Snoj iz prepričanja, ko je pripovedoval o strankarski "politiki na počitnicah."

In ko se je zvedelo o partizanskih nastopih in o cepitvi združnih vrst doma, je bilo seveda Snoju neprijetno. Na eni strani je vedel, da s pripovedovanjem o razcepjenosti doma ne bo mogel delati uspešne propagande v tujini, na drugi strani je pa trdno upal, da se bodo nasprotstva kmalu izgladila. Adamič je pa seveda takoj "vedel," da takorekto ves narod gre za partizani in da bo tako tudi ostalo! Zato se je moral "kontrolirati," da je mogel s Snojem sploh še govoriti!

Kako so bila "based" poročila, ki jih je Snoj pošiljal v Washington glede odpora v Sloveniji, tega jaz ne vem. Naj Adamič sam dokaže, da je res, kar pravi, češ, da so bila podana vse bolj kot komunistična zločinstva nego kot odpor zoper Lahe. Toda glede "releases," ki jih je Snoj pripravljala za buletin Informacijskega Centra, Adamičeva trditve nikakor ni resnična. Saj se je Snoju v slovenskem tisku poznaje celo prav nasprotno očitano. Zamerili so mu, da je precej časa sploh zatajeval partizane in deloma četnike ter jih nadomestoval z "gerilci." To je res delal nekaj časa v dobri veri, da se bodo nasprotstva izgladila doma, preden bi utegnili poseči tudi v vrste slovenskega in jugoslovanskega izseljenstva.

Žal, v tej točki se je Snoj zmotil, prav tako bridko zmotil, kakor se je glede svoje vere v Adamiča. Namesto da bi naš "pisatelj" napisal za Ameriko glede Slovenije in Jugoslavije kaj pozitivnega, kar bi stvari koristilo, iznaša na dan njene najslabše plati in še te pobarva kolikor mogoče pristransko, ako že ne z očitno nerresnjo. Namesto poštene in res informativne slike je zmetal na papir nekaj stvari, ki bi jih bil lahko prepisal iz predvojnega "Jutra" in "Slovenskega Naroda." Skoraj iz vsakega stavka gleda izrazito politično strankarstvo, ki kvečemu sodi najetemu revolverskemu žurnalistu, ne pa — pisatelju. Njegov članek ni sploh nobena slika, ampak prava pravcata proti klerikalna gnoja.

Seveda je vprašanje vseh vprašanj za Adamiča — partizani! Nihče drug nima pravice kaj reči glede preureditve bodočnosti, edino in samo partizani! Na tej točki se Adamič razide z vsakim, ki drugače misli, moral se je torej raziti tudi s Snojem. Celo katoliški svet bodo edino partizani prerodili! Adamič ne ve, če so komunisti ali ne, to pa ve, da so partizani. Dovolj! Kaj so Adamiču papeževe enciklike in vsi njegovi proglasi, na katere opira svoja predavanja francoski filozof Jaques Maritain, ki ga Adamič citira! Adamič ne bere papeških okrožnic, da bi iz njih študiral, kako si katoliška cerkev

zamišlja preporod sveta. Dovolj mu je, da se je v Sloveniji pojavil nek Rev. Metod Mikuš, ki flirta s komunizmom, dočim papeži venomer poudarjajo, da je komunizem s svojo ideologijo nekaj "bistveno napakega."

Ko bi Adamič študiral papeške okrožnice kot jih študira Jaques Maritain, ne bi tega izrazil katoliškega in še vse bolj pobožnega filozofa kot je bil Snoj... naprtil slovenskim partizanom, ali pa narobe.

In potem bi bil tudi Adamičev "guess" vse kaj drugega kot je!

Pomožni odbor št. 2 JPO-SS

Par tednov je že minulo odkar sem zadnjič poročal o tej pomožni akciji. Tudi za danes imam poročati lepo število darovalcev, ki so pripomogli do kaj lepega uspeha.

Darovali so sledeči: Z velikim veseljem sem prejel ček v znesku \$50 od St. Clair Savings & Loan Co. Lep vzgled drugim.

Po \$10: društvo Jugoslav Camp št. 293 WOW.

Po \$5: dr. sv. Katarine št. 29 SZS, Mr. Louis Furlan, Mr. Anton Zajc, Mr. John Krebel, Mr. Peter Valenčič, dr. Jutranja zvezda št. 137 ABZ in Mr. in Mrs. Vokač iz 61. ceste.

Po \$3: Mr. Luka Slejko in Mr. Louis Kocjan.

Po \$2.00: Joseph Okorn in Mr. in Mrs. Korenčan iz 55. ceste.

Po \$1.00: Mr. John Babnik, Mr. Jos. Sajovec, Mr. Anton Zakrajšek, Mr. Frank Fabjan, Mrs. Mary Pop iz 63. ceste in Neimenovan iz 63. ceste.

Nabiralci so vse hvale vredni, ker brez njih bi šlo bolj počasi naprej. Gori imenovane vsote so mi izročili sledeči: Mrs. Frances Ponikvar, Mr. Vinko Salmič, Mrs. Josephine Zakrajšek, Mr. John Pollock, Mr. John Krebel, Mr. Leo Kushlan, Mrs. Genovefa Zupan, Mrs. Mary Stanonik in Mrs. Josephine Petrič.

Prihodnjič pa bom poročal imena in vsote za mesec september 1943. V imenu odbora pomožne akcije se vsem darovalcem kakor tudi nabiralcem najiskrenejše zahvaljujem.

Priskočimo z darovi, da bo mogoče vsaj malo olajšati gorje onim našim trpečim tam preko morja. Narod ne odlašaj! Čas hiti, ura že bije, spomni se malo nazaj, odtrgaj si le malo in če bomo vsak nekaj prispevali, pa bo končno veliko. Narod slovenski, zdrami se! Pozdrav,

Joseph Okorn, blagajnik.

John J. Prince

V torej 28. septembra bodo nestrankarske primarne volitve v Clevelandu. Na ta dan bodo državljani 32. varde volili koncilmanske kandidate. Volivci bodo dobili samo eno glasovnico. Na tisti bodo imena petih kandidatov, trije od teh so Slovenci. Proti dvema teh kandidiram jaz. Zato naj mi bo dovoljeno, da predložim volivcem v presojo nekaj svojih kvalifikacij.

Graduiral sem iz Central Institute višje šole. V prvi svetovni vojni sem služil v ameri-

ški armadi. Bil sem častno odpuščen ter se vpisal na Ohio State univerzo, pozneje pa, radi finančnih težkoč, sem se vpisal na Western Reserve univerzo v Clevelandu. Moji finančni viri so bili po drugem letu v kolegiju popolnoma izčrpani, zato sem dobil službo pri državi Ohio kot preiskovalec za odškodnino, tekem katere sem preiskoval zadeve v tovarnah. Tako sem delal čez dan, zvečer sem pa obiskoval odvetniško šolo, iz katere sem graduiral po štirih letih študiranja. Napravl sem državni izpit ter dobil odvetniško diplomu. Potem, ko sem prakticiral odvetništvo približno šest mesecev, sem bil imenovan pomožnim okrajnim prosekutorjem v tem okraju.

V tej službi sem posvetil mnogo časa zemljiškim problemom in davčnim zadevam. V rokah sem imel tudi mnogo slučajev mladinskih zločincev. Kot pravdnik sem nastopil na raznih sodnih in v državi, tekom katerih sem mnogokrat reševal slučaje, ki so se tikali mesta Clevelanda. Iz urada kot pomožni okrajni pravdnik sem izstopil, da posvetim ves čas svoji kampanji.

Pred dvema letoma mi je umrla žena. Rodila mi je sina, ki je zdaj star 13 let. Naj ob tej priliki predložim tudi nekaj problemov, za katere bom delal, kadar bom izvoljen v mestno zbornico: Izboljšanje postrežbe na ulični železnici in busih; najmanjši mogoči davki; polucija jezera v najmanjši mogoči meri; dobre ceste; redno pobiranje smeti in odpadkov; sodelovanje s županom v konstruktivnih načrtih za dobrobit meščanstva.

John J. Prince

Poročilo od podružnice št. 48 SANSa

Sledeči nabiralci kot prispevatelji so se odzvali v mesecu juliju pri naši postojanki SANSa št. 48.

Nabiralec Fr. Barbič in Frances Eržen. Ta dva uradnika naše podružnice sta se zavzela in šla ter nabrala okrog slovenskih trgovcev v okrožju Waterloo Rd. Prispevali so sledeči:

Po \$10.00: August F. Svetek, Mike Podboj, Frank Zadelj.

Po \$5.00: Joseph Metlika, Anton Dolgan, Ludwig Radelj, Anton Gubanc, August Kabay, Louis Izanc, Joseph Pozelnik.

Po \$3.00: Jos. Kunčič na Waterloo Rd., Frank Mrzlikar, in Frank Jereb.

Po \$2.00: John Bukovnik, Paula Prudič, Mary Prelc, Victor Bernot, Rudolph Kosic, Gasper Bashel, Ivanka Kramer, John Asseg, John Kuhel, Anna Vadnal.

Po \$1.00: Jos. Majcen, Alice Grošelj, Frank Jurečič, Frank Laurič, Frank Barbič jr., Anton Baraga, Anton Zupančič, Mary Slejko.

Torte skupno sta nabrala ta požrtvovalna nabiralca \$114.00. Sledeči so darovali na listo J. F. Durnu:

John Vitez \$5.00; Društvo "Zdrženi bratje," štev. 26 S. N. P. J. \$10.00; Andrew Božič (kovač \$5.00; Društvo V boj, št. 53, mesečna članarina \$12.50 za junij in \$12.550 za julij; Progresivne Slovenke št. 1 \$15.500; Slovenski pevski zbor "Jadran" \$25.00.

Po \$1: Paul Česnik, Painesville, O., Mrs. Mary Urek, Mrs. Mary Rupnik (Upton Rd.); Mrs. Frances Bostič, Mrs. M. Marn, Mrs. Rose Zaube (Huntmere Ave.).

Torej skupno sprejel v mesecu juliju \$94.00.

Nabiralec Krist Lokar, nabral na seji društva "Vipavski raj" št. 322 SNPJ.

Po \$1.00: Krist Lokar, Jos. Kobal, 50c., Aug. Stokel, Frank Suban, John Strancar, Frank (Dajte na 3 strani)

Če verjamele al' pa Torej Johani sem zahteval povedati, kako zdravo je bilo na vrtu med gredicami samo, da se telo lepo pripelje in postane elastično, pak človek se zunaj na lepo opeče in zmehča kot ka v kašči.

"Saj veš," sem ji rekla, nisem nikogar pustil na vrtu leta. Ampak zdaj sem pričel uvidevati, da si ti preveč v kuhinji in pri nem stroju. To ni zdravo žensko. Ven pojdi, na vrt, videla, kako se boš odprla, Kar mene pogledaj, sem lepo okrogel in pa ker tako rad delam na vrtu, "Šur, da si zdrav," se je ne Johana, "kaj pa stitijo se ti na vsake toliko časa priljuže, da ga pestuje otročička?"

"Tisto so pa druge, sem ji naglo rekla, boje, bi se mi lep načrt ne pomeni. "Stihpan imam jaz od tega preveč mislim."

"O, saj vem, da ti grozi me neumnosti po glavi."

"Na, tako lepo sva se pogovarjati, da nikoli ne pa rineš čisto nekam drugo, ki nima nobenega pomena, govori o vrtu in o zdravju, ga človek najde med solami korenjem. Saj veš, da ti samo dobro, zato bi te rad bil iz kuhinje, kadar nimam dela, na vrt. Reči, da boš v nekaj dneh tja, rajsko dekle, če boš me slušala."

"Aha, enkrat sem te slušala, pa sem se tudi kaj, kaj stokrat, milo pokesala."

"Kar je je! Sicer si pa ko vseh deset prstov, da si prav mene dobila!" "O, ti obloda, ti! Da jaz prste obiljavala, bi bila lahko dobila deset, da veš!"

"Orajt, orajt, saj ni čem! Se enkrat in malo te vprašam: ali se boš dela na vrtu, ali se ne misliš, da te bom prosil, "Kaj bom pa delal?" Johana na vso mojo snela.

"Ti bom že pokazal, po naučil vse od kraja. No, bom jaz vse prekopaj, in posejal, potem boš pa po plevelček ruvala in tje malo poravnala, Zraven boš pa peš, Jaz bo pa pri tebi igral in ti čas delal. Če bom moral gre od rok, ti bom moral vim morda, drugo leto, stil pa še prekopavati, nje in sejanje. Vidiš, sila važno delo in vsak zna."

"Če si se ga ti naučil, bom tudi jaz," se je Johana. Meni je kar skočilo ob misli, da bo me konec prelivanja v srag po vrtu.

No in začel sem uradno hano v vrtnarsko umetnost, bilo dolgo in na našem vrtu bilo niti enega plevelčka, no vsak dan, ko sem pri ofica domov, sem stopil tu in z večjim očesom dal njeno delo. Razumem sem jo hvatila na vse zlasti še, ker je začela dni kajhati, da jo krati, da ji bodo vsi gladi otroci večnega plezanja po njej.

Ustrašil sem se, boje, mi žernadnik, ki me ni ne ušel, pa sem jo tolažil, ko kmalu privadila, ji bodo utrdile in postala krepka, kot kaka stara grabljica. Pregovoril sem jo in lahko rečem, da sem poletje prav zadovoljno seboj, ker nisem od tistih, ki sem posadil samota, kar sem enkrat samota, se, prijel enkrat samota, grablje ali za motiko, mora! Morda pride se boste pridni.

Iz rusko-poljske revolucije

Spisal dr. Leopold Lenard

Zvečer, ko se zmrči, mora pa sedeti na hišnem pragu od strani ulice, pa naj bi bil tudi najhujši mraz, do enajste ure zvečer. Ob enajstih mora zapreti vežne vrata in nikdo razven njega ne sme imeti hišnega ključa, tudi hišni lastnik ne.

Vratar sam bi seveda še ne bil razvil tatvin in ropov v hiši. Večje hiše imajo zopet zaplenjene vsake stopnice posebej. Hočeš h kakšni stranki, moraš, ko si šel skozi vežna vrata in mimo vratarja, pozvati pri stopniških vratih. Služnik ali hišna stranka, pri kateri si pozvonil, ti pride odpre vrata, ali pa se odpirajo iz stanovanja avtomatično in iz stanovanja optična priprava, s pomočjo katere se vidi, kdo zvonil dol. Ko si tako prišel pred stanovanje, moraš poklopiti zvonit in služabnik po-kaže ako si popolnoma zanesljiv se ti odpre tudi veriga. Po ključu pogledaš, oddaš tudi služabniku, ki ti je odprl, kakšno reč, toda notri ne moreš. Ako mu nisi sumljiv, ti odpre ključavnico. Toda vrata se zaklenjena na verigo, ki je tako široka, da lahko pogleda služabnik, ki ti je odprl, kakšno reč, toda notri ne moreš. Ako mu nisi sumljiv, ti odpre ključavnico. Toda vrata se zaklenjena na verigo, ki je tako široka, da lahko pogleda služabnik, ki ti je odprl, kakšno reč, toda notri ne moreš.

Toda nikar ne misli, da so hiše strašno preplašeni in izmučeni. Človek se privadi na vrata, pa tudi na tatvine rope in na vrata. Vsak dan se vrše najmanjši dogodek, ropi in kraje so na dnevnem redu, a ljudje so veseli, se zabavajo in se varajo. Je menda eno najbolj varnih in varnostnih mest. Ljudje so tako na vse navajeni, da jih tudi najbolj grozne stvari ne pretresejo posebno. Ne-koč sem prišel na pošto kupiti znamke. Na Ruskem namreč ni trafik, kot pri nas. Znamke se prodajajo na pošti, ali pa v navadnih trgovinah, a v poslednjih za nekoliko višjo ceno, kakor se glase, da ima trgovci svoj dobiček. Stopim torej k okencu in želim znamko. Med tem sta se tiščala k meni dva mlajša, slabo oblečena človeka. Znamke so veljale 21 kopejk. Jaz vzamem denarnico iz notranjega žepa, položim na okence 30 kopejk, med tem pa vtaknem v razmišljenosti denarnico v zunanji žep. Gospodična me vpraša, ako nimam morda ene kopejke, da ne bo treba niti ven dajati devet kopejk. "Morda imam" odgovorim in sežem po denarnici, a je že ni bilo več v žepu. Eden izmed onih dveh raztrgancev jo je moral izmakniti.

Jaz se ne morem prepričati s takim, mislim si, sicer pa čemu je sicer vojak tukaj. Vojak policist mi je namreč stal tesno nasproti, da sva se skoraj dotikala. Bil je velikanski človek z glavo kakor vol, v roki pa je držal bajonet. Urno mu povem po poljsko, da mi je v tem trenutku nekdo izmaknil denarnico iz žepa. Vojak me ne more razumeti in povprašuje po rusko: "što? što?"

Jaz mu ponovim stavek po rusko ves vznemirjen, kajti tat zamore vsak trenutek oditi z mojim denarjem. Ponoviti sem moral parkrat, predno je razumel za kaj se gre. Potem se mu je pa razjasnil obraz in odgovoril mi je silno prisrčno: "Ničeno nje vidal, golobček" (nič nisem videl, moj golobček). Tat je mirno odšel z mojim denarjem, a jaz nisem vedel, ali naj bi se jezil nad predrznostjo tata, ali pa smejal nad naivnostjo vojaka.

Ko sem potem hodil po Varšavskih ulicah, zaslišim na voglu Novega sveta in Jeruzalemske aleje nenadoma klic: "Robotnik svieži!" (sveži Robotnik). "Robotnik" (delavec) je glasilo poljske revolucionarne stranke na Ruskem. Obrnem se okrog in zagledam majhnega dečka, ki je držal v roki nekaj časopisov. Stopim k njemu in ga vprašam "koliko stane?" "Pet kopejk," mi odgovori, a njegove črne oči me gledajo nezaupljivo. Slednjič ni mogel vedeti, če nisem morda jaz kak nevaren človek.

(Dalje prihodnjič)

POROČILO OD PODRUŽNICE 48 SANSa

(Nadaljevanje z 2 strani)

Klun, Krist Marc, Louis Pavlič, John Strancar Jr., Anton Ipa-vec, Jos. Kartelj, Andrew Božič, in John Nevich.

Mary Bolko \$2.00.
Vinko Zgonik 25c.
Po 50c: L. Batich, Frances Tomšič in John Msrnik.

Skupno izročeno od tega društva \$16.25.

Nabiralka Amalija Terbižan: \$1.00: Mrs. Ana Somrak, Adolph Somrak, Jos. Vrabec, Anton Somrak, L. Simončič in A. Terbižan.

Skupno za julij \$6.00.
Nabiralka Mrs. Paula Kline: \$1.00: Mary Durn, Frances Brate, Alice Kokol, Paula Kline, Victor Kline in Elenore Kline. Skupno \$6.00.

Dalje so prispevali na seji zastopniki:

John Zajc je plačal članarino za svojo družino po \$1.00 mes. \$5.00.

Društvo "Collinwoodske Slo-venke" št. 22 SDZ mes. prispevek \$2.50.

Torej skupnih prejemkov za mesec julij pri podružnici šte-48 SANS je bilo \$243.75, kar je že lep začetek.

Tako da od začetka, odkar smo se organizirali, pa do konca tega poročila je podružnica zbrala skupaj že lepo vsoto preko \$500.00.

To naj bo v podbudo tistim, kateri se še držite v pesimizmu, in le gledate od strani, med tem ko narod trpi.

Bratje, svoboda ne pride na krožniku, in se je treba zanj boriti, zato prispevajte vsak po svoji moči. Samo ozrite se malo okrog in čitajte, kako se še vedno igrajo z usodo našega naroda.

Torej na plan, prispevajte, da se zbere čim več, da se lahko vodi delo, katero si je začrtal SANS.

Potreba je in bo dolarjev, da se pobija laži-propaganda, kate- ra gre na račun Slovenije.

Čas prihaja čim bližje, in mi ameriški Slovenci bodimo vsaj delno pripravljeni, da doprinese- mo k osvoboditvi tega malega krvavečega naroda, s katerim se igrajo razni sovražniki.

Prihodnja seja podružnice bo kot običajno vsak četrti petek v mesecu.

Torej za ta mesec bo na 24. septembra. Zastopniki, ne po- zabite in vsi, kateri se zanima- te za rešitev in osvoboditev na- še bivše domovine, bodite na me- stu.

J. F. Durn,
kor. tajnik št. 48.

K ZADNJEMU UMEŠČENJU KOROŠKEGA VOJVODA

(Spomenica ob petstoletnici.
— Spisal dr. Josip Gruđen.)

Nastane še važno vprašanje: kako da se je obred, ki kaže v vsem svojem sestavu pristno slovenski narodni značaj, ohrani- ti tudi pod nemškimi vladarji in užival toliko ugled, da so se mu uklonili koroški vojvodi tja do 15. stoletja?

Na to je najprej pripomniti, da domača slovenska ustava ni naenkrat preminula, ko so pri- šli Slovenci pod nemško vrhov- no oblast. Še v 9. stoletju se v Vzhodni marki poleg frankov- skih grofov omenjajo slovenski poglavarji: Pribislav, Stojmir, Etgar, Semika, Listine 10. in 11. stoletja nam večkrat pri- čajo, da so takrat Slovenci v Karantaniji živeli "po sloven- skem pravu," da je bila za njih merodajna "navada Slo- vencev," da so morali imeti svo- je sodnike, župane. Tja do sre- de 13. stoletja je še Koroška imela slovenski značaj. Mnoga plemiška imena so še sloven- ska; viteštvo je med seboj ob- čevalo v slovenskem jeziku, ki je bil spoštovan tudi na voj-

vodskem dvoru.

Ali se je potem čuditi, da so Epenštajnci, Španhajmi in Habsburžani priznavali sloven- sko pravo in značaj dežele s tem, da so se dali umestiti po starodavni slovenski navadi? Predstavili so se ljudstvu v kmečki obleki slovenskih župa- nov in se s tem javno priznali za njih naslednike. Dasiravno je bilo pred 500 leti umeščenje le še gola vnanja oblika, brez pravega jedra, le paša za oči brezštevilnih gledalcev, ki niso njegovega pomena več razume- li, vendar nam priča, kako dolgo so se ohranili na Koroškem ostanki starega slovenskega državnega prava.

(Konec.)

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

DELO DOBIJO

MOČNE ŽENSKÉ

za

DELO V SKLADIŠČU

Clark Truck vozniki v tovarni

Za splošno pomoč v kafeteriji

DOBRA PLAČA OD URE

The Cleveland
Tractor Co.

19300 Euclid Ave.

(220)

MOŠKI

NEIZKUŠENI?

MI VAS TRENIRAMO!

za
Operatorje tovorne spenjače
Busmen—za prevoz posode
Delavci v pralnici
PLAČA
Starost ni zapreka, niti če ne znate
angleščine
DRŽAVLJANSTVO NI POTREBNO
Zglaste se pri vstopu za služabništvo
za delo.
HOTEL STATLER
E. 12th St., soba 335 med 9 in 5 uro
(217)

DELO DOBIJO

TOVARNIŠKO DELO
100% OBRAMBNO DELO
predznanje ni potrebno
Plača od ure in overtime
Ako ste zdaj zaposleni v važni
industriji, morate dobiti izpus-
tnico, da ste na razpoloženju.

THE DRAPER
MFG. CO.

E. 91. St. and Crane
1 blok južno od Union Ave.
(222)

Moške in ženske

se potrebuje za
splošna tovarniška
dela

6 dni v tednu
48 ur dela na teden

Plača za ZACETEK

Moški 77½c na uro

Ženske 62½c na uro

Morate imeti izkazilo držav-
ljanstva in prestatni zdravniško
preiskavo.

Zglasite se na

Employment Office

1256 W. 74. St.

National Carbon Co., Inc.

(222)

TEŽAKI POMETACI

Velika plača od ure
Morajo biti državljani

CHICAGO
PNEUMATIC
TOOL CO.

1241 E. 49. St.

(218)

DELAVCI

za

Prekladanje materiala

Sprejemni oddelek

Odpošiljateni oddelek

Delo v skladišču

Za splošna dela na dvorišču

Dobra plača na uro

The Cleveland
Tractor Company

19300 Euclid Ave.

(221)

Državljanstvo se ne zahteva

Nič dela ob nedeljah

Ženske za čiščenje

3:30 zjutraj do opoldne

Dobra plača

ZAVIJALKE

Lepa prilika za delo tudi po

vojni

Prijetne delovne ure

Dnevno delo

Zglasite se v 8. nadstropju v

Employment Office

HALLE BROS.

(222)

ZIDARJI

Firebrick

VOJNO DELO

Plača od ure in overtime

Jones & Laughlin

STEEL CORP.

Otis Works

3341 Jennings Rd.

Zadej za Mestno bolnišnico

(220)

Delo dobe

pridne in patriotične ženske, ki
hočejo storiti svoj delež za vojni
napor. Delo je ob večerih 4 do
5 ur in sicer čiščenje uradov v
modernih laboratorijih. Dobra
plača od ure. Pokličite ENdicott
0475, ali pa se zglaste osebno
na 1032 E. 62. cesta. (222)

MALI OGLASI

Peč naprodaj

Proda se peč na premog, ki
greje 5 sob. Istotam se proda
tudi dobro ohranjen kuhinjski
sink. Vprašajte po 4 uri popol-
dne na 1021 E. 72. St. spodaj.
Tel. EN-8342. (218)

Hiše naprodaj

Hiša 6 sob, kopališče, furnez,
2 garaži, velik lot. Nahaja se na
Schaefer Ave. Se mora prodati
radi smrti lastnika.

Hiša za 4 družine, kopališče in
furnez, velik lot, 3 garaže. Bli-
zu E. 55. St. in St. Clair Ave.
Proda se zaradi starosti lastni-
ka. Takoj \$1,500, ostalo na lah-
ka odplačila. Vprašajte pri

Joseph Piks

1176 E. 71. St.

ali 6704 St. Clair Ave.

(219)

Grozdje naprodaj

V North Madisonu, na cesti
20 je naprodaj okrog 3 tone
grozdja. Ga morate sami obrati.
Cena jako zmerna. Odda se tudi
farma v najem, 5 sob, klet, fur-
nez, elektrika, kokošnjak, blizu
ceste 20 v North Madisonu. Za
nadaljne informacije vprašajte
na 19801 Kewanee Ave. (218)

Poceni avto

Prodam 1940 model Chevro-
let coupe. Prevozil samo 12,000
milj. Vse v prvovrstnem stanju,
radio, grelec (heater) kakor tu-
di kolesa. Ogledate si ga lahko
od 7 do 8 ure zvečer na 6402
Orton Ct. (217)

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokli-
čete vsak čas, podnevi ali po-
noči. Delo garantirano in
hitra postrežba. Obrnite se
z vsem zaupanjem na vašega
starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 E. 61st St.

HE 2730.

ČE STE BOLNI

Ako trpite na nerednosti v
želodcu, jetrih, ledicah, vranici,
revmi, visokem pritisku krvi,
ali zastareli poškodbi, pridite k
meni, da vidim, kaj morem sto-
riti za vas. Imel sem velik
uspeh v 25 letih v takih sluča-
jih. Jaz se poslužujem stare ev-
ropske in najnovejše metoda
bolnišnic pri zdravljenju.

Pridite do doktorja, ki razu-
me vaš materin jezik in vam
lahko razloži na razumljiv na-
čin.

DR. PAUL W. WELSH

HYDROPATHIC CLINIC

(specialist v starih boleznih)

Uradne ure:

1 do 5 popoldne, razen v sredo

423 Citizens Bldg.

850 Euclid Ave.

Telefon: MAin 6016.

(Wed. — x)

Pomagajte Ameriki, kupujte

obrambne bonde in znamke.

Ameriški vojniki-topničarji v poziciji na Siciliji si tišče ušesa, ko je bila izstreljena
prva 155 milimeterska granata na italijansko obalo pri San Giovanni. Te vrste top, so na-
ši topničarji krstili in ga sedaj poznajo pod imenom "Long Tom." S takimi topovi so tu-
di obstreljevali otok Sicilijo pred invazijo.

Kot nomadi v Sahari puščavi tako potuje naša obrežna straža po pustih pokrajinah
naše zapadne obale in pazi na morebitne sovražne ladje, ki bi hotele kje v teh pustinih
izkrcati saboterje, katerih naloga bi bila ovirati našo vojno proizvodnjo.

Palomita

Zgodovinski roman

Človek bi se naravnost čudil, kako dobro in spretno zna namreč uporabiti večletni mehiški revolucionar vsako še tako neznamno malenkost, ki mu pade na ta ali oni način v roke: kos žice, da si z njo popravi pretrgano uzdo; mali košček usnja ali jermena, da si zakrpa staro sedlo; dva ali tri žebelje, da si z njimi popravi počeno puškino kopito; star, zmečkan in za njegovo lastno nošo premajhen mu klobuk, da si ga vtakne razrezanega pod svojega lastnega, ki pušča; lepo, posrebreno cerkveno posodo, da mu bo v njej kuhala njegova soldadera jed; debelo oljarsko zaveso ali drugo preprogo, ki ga bo varovala ob dežju mokrote in ponoči mraza; masni plašč kot nadomestilo za svojo že do kraja izrabljeno ali pa sploh manjkajočo mu podsedlico — z eno besedo, vsaka stvar, pa naj bo še tako malenkostna ali pa izven njegovega poklica, mu pride prav, ker jo bo znal uporabiti na svoj način sebi samemu ali pa svojemu izgaranemu konju v prid.

Tudi lepe in sijajne orizabske cerkve seveda niso odšle to pot njihovega pijanemu divjanju in razdevanju. Ker pa se jim ni posrečilo vključ trdemu prizadevanju podreti ob tla močnih in trepežnih vrat prestolne cerkve, so se zato spravili s tem večjo silo in jezo na druge manjše, od katerih so nekatere samo izropali do gola, druge pa poleg tega še požgali, polovili več duhovnov in izsilili iz njih pod grožnjo usmrtitve ali odvedenja v divje hribe visoke odkupnine.

Bankam in bogatim trgovinam se ni seveda godilo prav nič boljše. Nekatere so odprli s silo in jih izropali ter uničili dodobra, lastnike nekaterih drugih, ki se jim jih je posrečilo iztekniti v njihovih dozdevno varnih skrinjicah, pa so prisilili k visoki odkupnini, tako imenovanemu "prestamo forzosu" ali prisilnemu posojilu, kakor so vstali sami raje vedno nazivali svoje nasilne iztirjatve od premožnih slojev.

Orizaba je tako plačevala ta dan drago republikanskim upornikom za svoje priznane javno sočustvovanje in svojo odločno pripadnost k mehiški cesarski stranki.

XV.

Rudolf se reši.

Razbijanje, popivanje, divjanje in posilstva, katerim se je pridružil pod noč tudi več umorov, izvršenih deloma iz zgolj političnih, še več pa iz starih osebnih, zaradi prisilne medsebojne ločenosti nikdar poravnanih sporov in sovraštev, so trajala ves dan in celo naraščala tem bolj, čim bliže se je pomikal mrak in kmalu za tem trda noč, ki je naposled pokrila s svojim skrivnostnim, temnim plaščem še tisto malo obzirnosti in odvračajočega sramu, ki si ni upalo popolnoma na plan pri belem dnevu.

Povsod po drevoredih, še bolj pa na glavnem trgu samem so igrale veselo in poskočno številne godbe, ki so jih bili ali pripeljali vstasi sami s sabo s hribov, ali pa jih nabrali v hitrici njihovi krajevni prijatelji med svojimi, liberalni stvari naklonjenimi ter igranja večimi meščani ali okolčani. Pred stopnicami katedrale pa je svirala že od ranega popoldne naprej skoraj neprestano ubrana godba prejšnje cesar-

ske mestne posadke, ki se je bila pridružila republikanom skoraj v celoti, če odštejemo le nekaj malega njihovih častnikov, ponajveč Evropecev, ki so bili ostali še vedno zvesti cesarstvu, od katerih pa so jih nekaj kar na mestu postrelili, druge pa vrgli v temne mestne zapore, od kjer pa so poprej seveda ipustili vse stare jetnike, tako navadne in v drugih ozirih lahko poštene politične obsojence kakor tudi nevarne in zakrknjene zločince, ki so se jim kajpada takoj pridružili v celoti z velikim navdušenjem in ne da bi jim kdo branil.

Na glavnem trgu so plapolali povsod visoki ognji, ob čijih kravavordečem svitu so prepevale pijane tolpe tedanje najbolj priljubljene revolucionarne popevke, med njimi "Adios, mama Carlota!" "Ya vino el guerito," "La cucaracha," "Ay, que haremos?" in še razne druge zbadljive posmehljivke, naperjene po večini proti Avstrijcem in Francozom, proti "nadvojvodu" in njegovi so-progi, proti "rakovecem" voh-e ali pa posebej proti duhovnom, nunam, verskim redovom, ali čemu drugemu, ki je imelo s prej imenovanimi kakršno-koli zvezo. Kadar je zaigrala godba veselo koračnico ali pa poskočno polko, so pograbili mlajši revolucionarji svoje enako kakor oni razcapane, umazane in razkuštrane "soldadere" ter se zavrteli z njimi v tesnem objemu divje naokrog, suvačoč in prerivačoč se z bolj ali manj umerjenimi gibi svojih okornih udov brezobzirno po vdrtinasti plošvi sicer tlakovanih, vendar pa zadnja leta precej zapuščenih in popravne močno potrebnih osrednjih ulic in trgov, ki so se bili napolnili pod noč do kraja z gugajočimi se, po pijaci in nesnagi neznanosko smrdečimi vojaki, njihovimi nič

manj pristudnimi ljubicami, predrznjejšimi domačimi postopaci in razuzdanimi javnimi deklinami, ki so se mešale brez strahu med prve, živahno iskajoč med njimi svoj zaslužek.

Bilo je že dokaj pozno zvečer istega dne, ko se je pojavila ob dolnjem robu Plaze nenadoma nova manjša skupina jezdecev, katerih celotna zunanjost je pričala že takoj na prvi pogled, da so morali priti v te kraje na vsak način šele pred kratkim iz drugih, vsekakor bolj severnih in mrzlejših krajev. Bilo jih je težko videti natančneje ali še celo razločiti njihove obraze ob medlem svitu nove lune, dalo pa se je v kljub temu z zanesljivostjo ugotoviti vsaj toliko, da je tam

V BLAG SPOMIN
DRUGE OBLETNICE SMRTI
NAŠE DRAGE, NAD VSE
LJUBLJENE

Lucinke Terškan

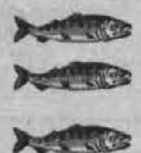
Mesec september se je zopet vrnil; bridkosti spominov oživil nam le. Leti dve sta že minili, odkar si, predraga, zapustila nas; jamica tiha, kotiček miru je truplo, kjer Tvoje počiva, duša blaga pa raj uživa.

O, progi, Lucinka tam za nas, da kmalu za Teboj pridemo!

Žaluoja:

STARI OČE in
TVOJA MAMICA.

Euclid, O., 15. septembra, 1943.

Strojín Grill

V
MADISON-ON-THE-LAKE

Pri nas dobite vsak petek svežo ribjo pečenko, katero lahko zalijete z dobrim vinom ali pivom. Odprto do 2:00 zjutraj. Dobite lahko tudi prenočišče.

POZOR GOSPODARJI HIŠ!

Kadar potrebuje vaša streha popravila, kritja z asfaltom ali škrlja, popravilo žlebov ali novih, se z vso zanesljivostjo obrnite do nas, ki smo že nad 30 let v tem podjetju in dobro poznani tudi mnogim Slovincem. Plačate lahko prav na lahke obroke.

The Elaborated Roofing Co.

MEIrose 0033 6115 LORAIN AVE. GARfield 2434
Kadar pokličete, vprašajte za MR. A. LOZICH

UČITE SE ANGLEŠČINE

iz Dr. Kernovega

ANGLEŠKO-SLOVENSKEGA BERILA
"ENGLISH-SLOVENE READER"

kateremu je znižana cena \$ 2.00
in stane samo:

Naročila sprejema

KNJIGARNA JOSEPH GRDINA
6113 St. Clair Ave. Cleveland, O.

med kakimi sedmerimi ali osmerimi nanovo došlimi, na videz vsekakor pretežno moškimi jezdecji vsaj ena oseba, če že ne več, ki je nasprotnega spola.

Komaj pa so se približali konjeniki malo bližje gorečim kretnjam sredi Plaze, pa so že vstali takoj spoznali nekatere izmed njih, jih začeli pozdravljati in objemati veselo ter vabiti doli s konj pa medse. Ob enem pa so odjeknili po široki Plazi kar mahoma od vseh strani radostni in burni klici:

"Viva! — viva! — y que viva! Fantje, radujte se, zapojte in poskočite zdaj veselo! Palomita, naša Palomita je zdaj tu! — ona sama je med nami!"

Bila je resnica! V sredi med Luisom in pa svojim bratom Juanom je sedela trdno in visoko vzravnano na svojem belem ter rdeče marogastem, sicer nizkem, toda brhkem in živahnem konju, ki ga je vodila sama spretno roko med gosto okrog nje se prerivajočo ljudsko množico, jasno razodevajoč s svojimi živimi, ljubkimi ter

brezskrbnimi kretnjami v sedlu, da jej ni ježa na konju niti kakaka neznana ali pa šele nanovo priučena umetnost.

Obstopili so jih takoj tesno vse nje skupaj in jih ne pustili nikamor več naprej. Tako so torej morali novodošleci končno hočeš-nočeš res stopiti s svojih konj, ki so jim jih takoj odvzeli njihovi ondodni domačinski znanci in jih odvedli v svoje hleve, medtem ko so se pomešali Palomita in njeni tovariši takoj med burno rajajočo množico.

"Zapoj nam, Palomita, srček dragi, zapoj nam in zapleši, da zopet vidijo naše željne oči tvojo čedno postavo in da slišijo naša voljna ušesa vnovič tvoj mili glas! Daj, Palomita, dragica, daj in zapoj nam svojo prekrasno pesem, ki je nismo slišali že tako dolgo!" — se je razlegalo proseče v stoterih glasih nakrat od vseh strani.

Ona se je branila dolgo, izgovarjajoč se, da je trudna in da se jej nocoj zares ne ljubi, da pa jim bo pela drage volje

in zraven tudi zaplesala jutri, ko se malo odpočije.

A kdo naj le pregovori ali pa prepriča pijano drhal, kadar si ta kaj zabije v svojo trdo glavo? Tako niso tudi vsi Palomitini na hitro izmišljeni izgovori čisto nič zalegli, ker zbrana množica je bila kakor gluha za vsak izgovor in a vsako njeno še tako nujno in navideno tehtno opravičilo.

Kmalu so se približali domači godci s kitarami in mandolinami, katerim so se pridružili kratko nato še klarinet, bas, boben in pa nekaj gosli, ki so ubrali vsi skupaj v še dokaj lepem in soglasnem zboru svojo narodno, v tistih časih prav posebno priljubljeno pesem "La paloma"; že v kratkem se je pomešal med nje tudi Palomitin polni in čisti glas, medtem ko je množica krog nje zadržana nakrat popolnoma potihnila, da bi tem pozorneje poslušala.

Rudolf je sedel med tem časom samotno v svoji mali celici na nizki klopi poleg okna, ki

je bilo zastrto namesto s sipi z močnim železnim križem, žalosten, potrt, zamišljen, skoraj nezmožen razumeti rok, zakaj in kako se je moglo vse to prav za prav diti. Misli so mu križarile letale brez reda urno sem tja, zdaj k poslavljajoči dji s cesarico na krovu tja v Veracruz, zdaj k prijatelju vabečemu cesarskemu grad v predmestje mehiške prestolnice, daj zopet — in tja najprej — k mali in stari ni lesenim klopi v drevesu pred santiaško ječo, kjer se razgovarjala pred komaj brim tednom ali dvema z njim vo mlado, tako dražestno prelepo Palomito.

Potrata-- ne bo pomagala hitreje dobiti vojno

Pustiti likalnik odprt, ali pozabiti odviti luči v kleti, ko greste gor, da odprete vrata ali k telefonu—se vam morda ne bo zdelo važno. Končno, tudi če ostanete proč pol ure—porabljen električni vas ne bo dosti stala—ker električni je poceni in jo je dovolj v okolici Clevelanda. V samem vašem slučaju bi taka potrata ne pomenila dosti.

Toda pomnožite svoj dom z tisoči drugimi—z več kot 1,300,000 odjemalci elektrike v tej okolici, ki jo daje The Cleveland Electric Illuminating Company—in potrata elektrike, ki jo povzroče pozabljen odviti luči in pripomočki... je ogromna.

In taka potrata lahko mnogo ovira vojni napor naše dežele. Tukaj je povedano zakaj.

Več kot porabite elektrike, več premoga, moške delovne sile, transportacije in mnogo kritičnega materiala je potreba—ker vse to je potrebno, da se proizvaža električni za luči in silo, ki vam služi.

The Cleveland Electric Illuminating Company je prekrbela dovolj pripomočkov, da pride v okom vsem predvidevanim zahtevam svojih odjemalcev za električno razsvetljavo in električno silo.

Toda radi silne ekspanzije vojnega napora naše dežele, je nujna potreba za dodatni premog, moško delovno silo, transportacijo in kritične materiale. In ena važna pot, da se dobi več vitalne postrežbe in materiala za vojno—je, da se uporablja manj elektrike doma.

To je vzrok, da vas vaša vlada potem urada za vojne potrebščine, ki je del urada za vojno produkcijo, naproša in vse druge odjemalce elektrike... rezidenčne, komercialne in industrijske... da se pridružite narodnem programu za prostovoljno konzervacijo—začenši 15. septembra in do nadaljnega obvestila.

Vse, kar se zahteva od vas je, da boste previdni—da ne boste pozabili odviti nepotrebne luči, da odvijete pripomočke, kadar jih več ne rabite, da imate radio odprto samo tedaj, kadar ga poslušate. So še druge stvari, ki jih lahko storite doma v nadaljnjo pomoč. Na tej strani je nekaj nasvetov.

Pomnite, kadar obrnete svič, pomagajte k hitrejši zmagi, toda ne k potratu elektrike.

Ta poslanica je objavljena v sodelovanju z vladno prostovoljno kampanjo za konzervacijo, ki kliče na okrevanje v rabi elektrike, premoga, petroleja, naravnega in umetnega plina, vode, komunikacije in transportacije. THE CLEVELAND ELECTRIC ILLUMINATING COMPANY.

KAKO LAHKO HRANITE Z ELEKTRIKO DOMA

1. Ugasnite luči, ki niso v rabi. To ne samo prihrani elektriko, ampak varčuje tudi s kritičnim materialom, ki je v žarnicah.
2. Očistite žarnice in reflektorje redno, da dobite od 25 do 35% več svetlobe od žarnic, ki jih rabite.
3. Razdelite si luči... Razvrstite svetilke in pohištvo tako, da bo svetilka stregla dvema ali več osebama, če potrebno.
4. Prilegnite svetilko bližje, kadar čitate ali šivate. Nekaj palcev proč pomeni do 50% manj svetlobe.
5. Rabite manjše žarnice, kadar ne potrebujete dosti svetlobe, na primer, v spalnici, kleti, v kuhinji, v garderobi, v verandi itd.
6. Ne pozabite ugasniti luči v neokupiranih spalnicah, kleti, v kuhinji, v garderobi, v verandi itd.
7. Zaprite vse pripomočke, kadar ste gotovi z delom.
8. Ne prenapolnite elektronske lednice, odmrznite jo redno in zaprite vrata, kakor hitro morete.
9. Rabite peč previdno. Ne pozabite odviti edine hitro.
10. Ne imejte radio odprto, kadar ga ne poslušate.

URAD ZA VOJNE POTREBŠČINE OD WPB PRAY:

"Naj se ne poskuša okrniti potrebne vojaške, zrakoplovne in poljske razsvetljave, ali razsvetljavo, ki je potrebna za javno zdravje, vključno z vidno hraneco konzervacijo in varnost v tovarni, transportacijo in namene produkcije."

A DARKER
TONIGHT
MEANS A
BRIGHTER
TOMORROW

TEMNEJŠA NOČ
DANES POMENI
SVETLEJŠI JUTRI

The
Illuminating
Company